

**ΕΛΛΑΔΑ:
ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΔΡΟΜΟΥ
ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ,
ΤΟΥΣ ΑΙΤΟΥΝΤΕΣ ΑΣΥΛΟ
ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΣ**

**AMNESTY
INTERNATIONAL**

«ΣΤΗ ΣΥΡΙΑ ΠΕΘΑΙΝΕΙΣ ΜΙΑ ΦΟΡΑ, ΕΔΩ ΠΕΘΑΙΝΕΙΣ ΞΑΝΑ ΚΑΙ ΞΑΝΑ... ΚΟΙΜΟΜΑΣΤΕ ΕΞΩ ΚΑΙ ΦΟΒΟΜΑΣΤΕ ΤΙΣ ΡΑΤΣΙΣΤΙΚΕΣ ΕΠΙΘΕΣΕΙΣ».

Σύρος αιτών άσυλο στην Αθήνα μιλά στη Διεθνή Αμνηστία τον Οκτώβριο του 2012.

Κάθε χρόνο, δεκάδες χιλιάδες παράτυποι μετανάστες και αιτούντες άσυλο διασχίζουν τα σύνορα της Ελλάδας αναζητώντας στέγη, καταφύγιο ή απλώς μια καλύτερη ζωή μέσα στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Ελάχιστοι από αυτούς τα βρίσκουν στην Ελλάδα.

Οι μετανάστες, οι αιτούντες άσυλο και οι πρόσφυγες στην Ελλάδα είναι πολύ εκτεθειμένοι σε μια σειρά καταπατήσεων ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Η Ελλάδα εξακολουθεί να μην διαθέτει ένα δίκαιο και αποτελεσματικό σύστημα ασύλου, και οι αιτούντες άσυλο αντιμετωπίζουν μεγάλα εμπόδια απλώς και μόνο για να καταγραφεί το αίτημά τους. Όσοι δεν είναι σε θέση να αποδείξουν ότι έχουν κάνει αίτηση για άσυλο, αντιμετωπίζουν σύλληψη και κράτηση ή απέλαση, καθώς είναι κοινή πρακτική στην Ελλάδα να κρατούνται οι αιτούντες άσυλο και οι μετανάστες που δεν

έχουν στην κατοχή τους νομιμοποιητικά έγγραφα. Οι κρατούμενοι συχνά κρατούνται σε κακές ή απάνθρωπες συνθήκες και μπορεί να μαραζώνουν στο κελί για παρατεταμένο χρονικό διάστημα.

Η έλλειψη θέσεων σε δομές υποδοχής σημαίνει ότι πολλοί αιτούντες άσυλο και ασυνόδευτα παιδιά μένουν άστεγοι, ή αναγκάζονται να ζουν σε άθλια καταλύματα. Επιπλέον, μια νέα απειλή είναι η δραματική αύξηση του αριθμού των ρατσιστικών επιθέσεων από μέλη ακροδεξιών ομάδων.

© AP Photo/Nikolas Giakoumidis

ΑΦΙΞΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Η κύρια χερσαία οδός εισόδου στην Ελλάδα και επομένως στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) είναι η διάσχιση του ποταμού Έβρου από την Τουρκία. Το 2012, ωστόσο, ο αριθμός των μεταναστών και αιτούντων άσυλο που αφίχθηκαν από αυτήν την οδό μειώθηκε πολύ, ενώ οι θερινές αφίξεις μέσω θαλάσσης αυξήθηκαν σημαντικά.

Τον Νοέμβριο του 2012, κατασκευαζόταν φράχτης μήκους 10,5 χλμ. κατά μήκος του τμήματος των ελληνοτουρκικών συνόρων όπου είχε καταγραφεί ο μεγαλύτερος αριθμός αφίξεων (επειδή τα σύνορα σε αυτό το τμήμα είναι χερσαία και όχι πάνω στον ποταμό Έβρο). Η Διεθνής Αμνηστία πιστεύει ότι ο φράχτης είναι ασύμβατος με το δικαίωμα να αναζητά και να απολαμβάνει κανείς άσυλο από δίωξη, και ότι θα οδηγήσει στην παραβίαση αυτού του δικαιώματος, καθώς θα εμποδίζει ανθρώπους που

αναζητούν διεθνή προστασία να φτάσουν στην Ελλάδα.

Πολλοί από όσους αφίχθηκαν το 2012 μέσω θαλάσσης, σε νησιά όπως η Λέρος, η Λέσβος, η Σύμη, η Σάμος και το Φαρμακονήσι, προσπαθούσαν να ξεφύγουν από τη σύγκρουση στη Συρία. Ανάμεσά τους ήταν πολλές οικογένειες με μικρά παιδιά. Παρά το γεγονός αυτό, οι νεοαφίχθέντες κρατήθηκαν –και εξακολουθούν να τίθενται υπό κράτηση– σε αστυνομικά τμήματα σε συνωσισμένες, συχνά ανθυγιεινές συνθήκες ή δεν τους παρασχέθηκε απολύτως κανένα κατάλυμα.

Εξώφυλλο: Μετανάστες από το Πακιστάν περπατούν στην Εγνατία κοντά στις Φέρες, κατευθυνόμενοι νότια, αφού διέσχισαν τα ελληνοτουρκικά σύνορα στην περιοχή του Έβρου, 25 Δεκεμβρίου 2011.

Επάνω αριστερά: Τα υπολείμματα μιας φουσκωτής βάρκας, που χρησιμοποίησαν μετανάστες για να διασχίσουν το Αιγαίο από την Τουρκία στη Λέσβο, ξεβράζονται στην ακτή, Μάιος 2010, Λέσβος.

Επάνω: Στρατιωτικός στον συνοριακό φράχτη μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας, που αποσκοπεί στην αναχαίτιση της παράνομης μετανάστευσης, στο χωριό Καστανιές, Φεβρουάριος 2012.

ΑΠΩΘΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΝΑΣΦΑΛΕΙΣ ΔΙΑΣΧΙΣΕΙΣ ΤΩΝ ΣΥΝΟΡΩΝ

Μερικοί άνθρωποι που προσπάθησαν να εισέλθουν στην Ελλάδα διασχίζοντας τον ποταμό Έβρο, είπαν στη Διεθνή Αμνηστία ότι οι ελληνικές αρχές τους είχαν απωθήσει πίσω στην Τουρκία.

Τον Ιούνιο του 2012, σύμφωνα με αναφορές, μια βάρκα που μετέφερε επτά Σύριους βυθίστηκε από σκάφος της ελληνικής αστυνομίας. Ο Ν., από το Χαλέπι της Συρίας, περιέγραψε στη Διεθνή Αμνηστία τον Οκτώβριο του 2012 πώς η βάρκα τους έφτασε μέχρι τη μέση του ποταμού, όπου υποτίθεται πως αρχίζουν τα ελληνικά σύνορα, και τότε ήρθε η ελληνική αστυνομία με ένα περιπολικό σκάφος και άρχισε να σπρώχνει τη φουσκωτή βάρκα τους πίσω προς την Τουρκία. Μετά ένας αστυνομικός τρύπησε με μαχαίρι το πλαστικό κέλυφος της βάρκας, η οποία στη συνέχεια βούλιαξε, αφήνοντας τους επιβαίνοντες να κολυμπήσουν μέχρι την τουρκική όχθη.

Ο Φ., ένας άλλος Σύρος 31 ετών, είπε ότι τον Αύγουστο μια ομάδα 11 ανθρώπων από τη Συρία, μεταξύ των οποίων οικογένειες με παιδιά, διέσχισε τον Έβρο και εισήλθε στην Ελλάδα. Είπε ότι περπάτησαν μέχρι ένα κοντινό χωριό όπου, γύρω στις 7 π.μ., η αστυνομία τους συνέλαβε και τους κράτησε στην αυλή ενός αστυνομικού τμήματος μαζί με άλλους ανθρώπους, περίπου 40 συνολικά. Τα μεσάνυχτα, οι αστυνομικοί τους μετέφεραν όλους με λεωφορεία πίσω στο ποτάμι

και τους φόρτωσαν σε δύο βάρκες. Οι αστυνομικοί κατεύθυναν τις βάρκες στη μέση του ποταμού και υποστήριξε ότι δύο ένοπλοι αστυνομικοί τους πέταξαν όλους στο ποτάμι, χωρίς σωσίβια. Όταν κατάφεραν να βγουν απέναντι στην τουρκική όχθη, μπόρεσε να μετρήσει μόνο 25 από τους 40 ανθρώπους που είχαν φέρει στο ποτάμι οι αστυνομικοί.

Ο Φ. έκανε άλλη μία απόπειρα να εισέλθει στην Ελλάδα, αυτή τη φορά από τα νησιά. Μοιράστηκε την ίδια βάρκα από την Τουρκία με τον Χ., επίσης αιτούντα άσυλο από τη Συρία, 21 ετών, ο οποίος εξήγησε πώς έφυγε από τη Συρία για να αποφύγει να σκοτώσει ή να σκοτωθεί. «Θα σκότωνες ένα μωρό;» ρώτησε. «Το είδα αυτό να συμβαίνει όταν ήμουν στρατιώτης και έφυγα όταν με κάλεσαν ξανά».

Ο Χ. περιέγραψε ως εξής πώς έφτασαν στο απομακρυσμένο Φαρμακονήσι: «Ήμαστε 27 άνθρωποι στη βάρκα, ανάμεσά μας τρεις οικογένειες, με τρία μωρά... Μας πήγαν στο Φαρμακονήσι Τούρκοι διακινητές, που μας πέταξαν στη θάλασσα χωρίς τίποτα, μόνο με τα σωσίβιά μας.»

Ο Φ. περιέγραψε τις συνθήκες στο Φαρμακονήσι, όπου δεν υπάρχει τίποτα, παρά μόνο ένα στρατιωτικό φυλάκιο: «Ήμαστε 100 άνθρωποι,

αναγκαστήκαμε να κοιμόμαστε στο έδαφος χωρίς κρεβάτια ή έστω ένα στρώμα... δεν υπήρχαν τουαλέτες». Μια μέρα αποφάσισαν να διαμαρτυρηθούν για την κακή, ακατάλληλη τροφή και τις συνθήκες διαβίωσής τους. «Αρχίσαμε απεργία πείνας. Σε απάντηση, οι στρατιώτες άρχισαν να πυροβολούν για να μας τρομάξουν και να μας εκφοβίσουν. Έριξαν με τα όπλα τους τρεις φορές στο έδαφος και δύο στον αέρα, δυο μέτρα μακριά μας. Τα μωρά έκλαιγαν, ήμαστε τρομαγμένοι, φοβόμαστε για τη ζωή μας, ιδίως καθώς ερχόμαστε και οι ίδιοι από εμπόλεμη ζώνη.»

© Bradley Secker/Demotix

Άκρη αριστερά: Ένας άνδρας από την Αλγερία κρατείται στο κέντρο κράτησης Φυλακίου στον Έβρο. Οι μετανάστες συχνά κρατούνται αυθαίρετα επί μήνες.

Αριστερά: Κρατούμενοι μετανάστες στο σταθμό συνοριοφυλακής στο Τυχερό Έβρου, 2 χλμ από τα τουρκικά σύνορα.

τέσσερα μερόνυχτα. «Μέρα και νύχτα εδώ, στο έδαφος, στο κρύο και τη βροχή, περιμένουμε υπομονετικά και μετά μας διώχνουν. Γιατί δέχονται μόνο 20 άτομα;»

Οι υπόλοιποι διώχνονται χωρίς χαρτιά και κινδυνεύουν με κράτηση και απέλαση. Αυτός ο κίνδυνος έχει αυξηθεί από τον Αύγουστο του 2012, όταν εντάθηκαν οι αστυνομικές επιχειρήσεις-σκούπα εναντίον των παράτυπων μεταναστών. Αυτές οι επιχειρήσεις, σε συνδυασμό με την πολύ περιορισμένη πρόσβαση στις διαδικασίες ασύλου, σημαίνουν ότι όποιος δεν διαθέτει «ροζ κάρτα» (ένα έγγραφο που αποδεικνύει ότι το αίτημα ασύλου έχει καταγραφεί) κινδυνεύει να τεθεί υπό κράτηση και πιθανώς να απελαθεί χωρίς να έχει καταγραφεί το αίτημα ασύλου του, πόσο μάλλον να έχει εξεταστεί πλήρως και δίκαια, καθώς τα άτομα που κρατούνται για λόγους μετανάστευσης επίσης αντιμετωπίζουν πολυάριθμα εμπόδια για να καταθέσουν αίτηση για άσυλο.

Δεν είχε υπάρξει βελτίωση κατά τον χρόνο μεταγενέστερης επίσκεψης της Διεθνούς Αμνηστίας στην Πέτρου Ράλλη τον Οκτώβριο του 2012. Ο Χ. από τη Συρία (βλ. υπόθεση σελ. 4) είπε ότι προσπαθούσε επί πέντε εβδομάδες να καταθέσει αίτηση, και ότι πολλοί άνθρωποι που γνώριζε είχαν απλώς παρατήσει την προσπάθεια. Ο ίδιος, μαζί με πολλούς άλλους, παραπονέθηκε ότι «τώρα έρχονται και μας βρίσκουν άνθρωποι και μας ζητούν μέχρι και €700 για να μας εξασφαλίσουν μια θέση, πάντα κάτω από τη μύτη των περίπου 20 αστυνομικών που στέκονται παραδίπλα». Αναγκάστηκε να

ΚΑΜΙΑ ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΧΩΡΙΣ ΧΑΡΤΙΑ

Σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο, περιλαμβανομένου του δικαίου της ΕΕ, η Ελλάδα έχει υποχρεώσεις να τηρεί, να σέβεται, να προστατεύει και να εκπληρώνει τα ανθρώπινα δικαιώματα όλων των μεταναστών, των αιτούντων άσυλο και των προσφύγων που φτάνουν στη χώρα, με όποιον τρόπο και αν έρχονται. Αυτό σημαίνει ότι οι αιτούντες άσυλο πρέπει, για παράδειγμα, να είναι σε θέση να καταθέτουν την αίτησή τους και να έχουν πρόσβαση σε μια δίκαιη και αποτελεσματική διαδικασία για να διαπιστωθεί αν δικαιούνται ή όχι διεθνή προστασία.

ΣΤΗΝ ΟΥΡΑ ΣΤΗΝ ΠΕΤΡΟΥ ΡΑΛΛΗ

Τον Ιανουάριο του 2012, εκπρόσωποι της Διεθνούς Αμνηστίας συνάντησαν τους δεκάδες αιτούντες άσυλο που σχηματίζουν ουρά τις πρώτες πρωινές ώρες ενός Σαββάτου

στη Λεωφόρο Πέτρου Ράλλη στην Αθήνα, έξω από την Αστυνομική Διεύθυνση Αλλοδαπών Αττικής, οι οποίοι έλπιζαν να καταγράψουν οι αρχές τις αιτήσεις τους για άσυλο. Άνδρες και γυναίκες ήταν καθισμένοι ή ξαπλωμένοι στη λάσπη και τα σκουπίδια, μερικοί βρίσκονταν εκεί επί δύο ή περισσότερες ημέρες. Αυτοί οι άνθρωποι σχημάτιζαν ουρά στο πλαίσιο μιας εβδομαδιαίας ιεροτελεστίας – για την πιθανότητα να είναι ένας από τους περίπου 20 αιτούντες που δέχονται οι ελληνικές αρχές κάθε Σαββάτο πρωί.

Είναι τέτοια η απελπισία στην ουρά, που μπορεί να ξεσπάσουν καυγάδες καθώς οι άνθρωποι διαγκωνίζονται για μια θέση. «Μερικές φορές καταλήγουν στο νοσοκομείο», είπε ένας άνδρας από το Μπανγκλαντές.

Ένας αιτών άσυλο από τη Λαϊκή Δημοκρατία του Κονγκό περιέγραψε πώς περίμενε ήδη

παλέψει για τη θέση του στην ουρά και τραυματίστηκε, αλλά κατάφερε να καταθέσει την αίτησή του το επόμενο πρωί.

ΠΟΙΟΣ ΘΑ ΕΠΡΕΠΕ ΝΑ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΕΙ ΤΟΥΣ ΑΙΤΟΥΝΤΕΣ ΑΣΥΛΟ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ;

«Κάθε άτομο που καταδιώκεται έχει το δικαίωμα να ζητά άσυλο και να του παρέχεται άσυλο σε άλλες χώρες.»

Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου

Ο Κανονισμός του Δουβλίνου, που είναι μέρος της πολιτικής της ΕΕ για το άσυλο, στοχεύει να προσδιορίζει ποιο κράτος-μέλος είναι υπεύθυνο για ένα αίτημα ασύλου που υποβάλλεται μέσα στην ΕΕ (και σε μερικές άλλες ευρωπαϊκές χώρες για τις οποίες επίσης εφαρμόζεται ο Κανονισμός). Συνήθως απαιτεί οι αιτούντες άσυλο να επιστρέφονται στην πρώτη χώρα στην οποία εισήλθαν φτάνοντας στην ΕΕ. Ο Κανονισμός βασίζεται στην υπόθεση ότι όλα τα κράτη-μέλη διαθέτουν ισοδύναμα πρότυπα προστασίας, κάτι που δεν ισχύει στην πράξη.

Μέχρι και το 2011, τα περισσότερα κράτη-μέλη της ΕΕ και οι άλλες χώρες που συμμετέχουν στο σύστημα του Δουβλίνου επέστρεφαν αιτούντες άσυλο στην Ελλάδα, αντί να διεκπεραιώνουν τα αιτήματά τους για διεθνή προστασία. Το γεγονός ότι μεγάλος αριθμός αιτούντων άσυλο στην ΕΕ και τις άλλες χώρες του συστήματος του Δουβλίνου είχαν εισέλθει στην ΕΕ μέσω Ελλάδας σήμαινε ότι πολύ μεγάλος αριθμός αιτούντων άσυλο επιστρέφονταν αναγκαστικά σε αυτήν τη χώρα χωρίς να έχουν εξεταστεί οι αιτήσεις τους, κάτι το οποίο, με τη σειρά του, όξυνε τις ήδη πολύ άσχημες συνθήκες για τους αιτούντες άσυλο στην Ελλάδα.

Αυτό ήταν το υπόβαθρο της δικαστικής απόφασης-ορόσημο στην υπόθεση M.S.S. κατά Βελγίου και Ελλάδας τον Ιανουάριο

© Bradley Secker/Demotix

του 2011, στην οποία το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων αποφάνθηκε ότι η Ελλάδα δεν διέθετε αποτελεσματικό σύστημα ασύλου. Τα πορίσματα του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων επιβεβαιώθηκαν τον Δεκέμβριο του 2011 από το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην απόφαση N.S. και Άλλοι κατά Ηνωμένου Βασιλείου.

Εν όψει αυτών των αποφάσεων, πολλές χώρες που συμμετέχουν στο σύστημα του Δουβλίνου έχουν σταματήσει την επιστροφή αιτούντων άσυλο στην Ελλάδα. Πρέπει να εξακολουθήσουν να πράττουν το ίδιο.

Παρά τη διεθνή καταδίκη, η πρόοδος της Ελλάδας προς την καθιέρωση ενός δίκαιου και αποτελεσματικού συστήματος ασύλου υπήρξε περιορισμένη. Αναφέρθηκαν βελτιώσεις στο δευτεροβάθμιο στάδιο της διαδικασίας ασύλου αλλά παραμένουν

Δυο άνδρες από την Ερυθραία που πέρασαν παράτυπα στην Ελλάδα νωρίτερα το πρωί, διασχίζοντας κολυμπώντας τον Έβρο από την Τουρκία, τον Ιούλιο του 2011, αναζητούν αστυνομικό τμήμα για να παραδοθούν και να καταγραφούν – μετά από αυτό θα μπορούν να μείνουν στην Ελλάδα επί 30 ημέρες.

σοβαρά εμπόδια στην πρόσβαση στο άσυλο καθώς και μεγάλος συσσωρευμένος αριθμός αιτήσεων που εκκρεμούν. Τον Ιανουάριο του 2011 θεσπίστηκε νέος νόμος του υπόσχεται αλλαγή στο σύστημα. Προβλέπει τη σύσταση μιας νέας αρχής, πολιτικού χαρακτήρα χωρίς την ανάμιξη της αστυνομίας, για να δέχεται, να εξετάζει και να αποφαινεται για τα αιτήματα ασύλου στο αρχικό στάδιο. Ωστόσο, η Αρχή ασύλου, όπως ονομάζεται, δεν έχει ακόμη δεχτεί ή εξετάσει έστω και μία αίτηση λόγω των σοβαρών προβλημάτων πρόσληψης προσωπικού που αντιμετωπίζει.

© Amnesty International (photo: Kushi Bahrami)

ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΜΗ ΕΠΑΝΑΠΡΟΨΘΗΣΗΣ

Η Ελλάδα είναι υποχρεωμένη σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο να σέβεται την αρχή της μη επαναπροώθησης (*non-refoulement*), σύμφωνα με την οποία κανείς δεν πρέπει να επιστρέφεται σε οποιαδήποτε χώρα ή επικράτεια όπου θα αντιμετώπιζε πραγματικό κίνδυνο δίωξης ή άλλων μορφών σοβαρής βλάβης. Κατά παραβίαση αυτής της αρχής, τα τελευταία χρόνια, αρκετοί αιτούντες άσυλο στην Ελλάδα, σύμφωνα με αναφορές, απελάθηκαν χωρίς να έχουν καταγραφεί οι αιτήσεις ασύλου τους, πόσο μάλλον χωρίς να έχουν εξεταστεί πλήρως και δίκαια.

ΠΡΩΤΑ Η ΚΡΑΤΗΣΗ, ΜΕΤΑ ΟΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

Οι επιχειρήσεις-σκουπά της αστυνομίας για την σύλληψη ανθρώπων χωρίς χαρτιά εντάθηκαν το 2012. Όσοι επιθυμούν να υποβάλουν αίτημα ασύλου και δεν το κατορθώνουν αντιμετωπίζουν σύλληψη, κράτηση και – αν επίσης δεν κατορθώσουν να καταθέσουν αίτημα ασύλου ενόσω κρατούνται– πιθανή απέλαση. Η κράτηση για λόγους μετανάστευσης στην Ελλάδα χρησιμοποιείται συστηματικά και όχι, όπως απαιτούν τα διεθνή πρότυπα ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ως έσχατη λύση. Σύμφωνα με το δίκαιο της ΕΕ, η κράτηση μπορεί να χρησιμοποιείται μόνο αφού οι αρχές έχουν καταδείξει ότι είναι αναγκαία και συγχρόνως ότι λιγότερο περιοριστικά μέτρα είναι ανεπαρκή.

Τον Οκτώβριο του 2012, ένας νέος νόμος για τις διαδικασίες διαπίστωσης του ασύλου

Αιτούντες άσυλο έξω από την Αστυνομική Διεύθυνση Αλλοδαπών Αττικής στη Λεωφόρο Πέτρου Ράλλη, 28 Ιανουαρίου 2012, στέκονται στην ουρά επί μερόνυχτα, με περιορισμένες πιθανότητες να καταθέσουν την αίτησή τους.

έδωσε στην αστυνομία τη διακριτική ευχέρεια να παρατείνει κατά επιπλέον δώδεκα μήνες το μέγιστο τρίμηνο ή εξαμήνο διάστημα για το οποίο μπορεί να κρατηθεί ένας αιτών άσυλο. Η απειλή να κρατηθούν επί 18 μήνες, σε φρικτές συνθήκες, μπορεί να αποτρέψει τους αιτούντες άσυλο από το να υποβάλουν αίτηση για διεθνή προστασία, ιδίως εν όψει της πρακτικής των αρχών να κρατούν για παρατεταμένο διάστημα όσους καταθέτουν αίτηση για άσυλο ενόσω κρατούνται.

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ Κ.

Η Διεθνής Αμνηστία πήρε συνέντευξη από διάφορους ανθρώπους που περίμεναν στην ουρά στην Πέτρου Ράλλη. Στις 7 Ιουλίου 2012, εκπρόσωποι της Διεθνούς Αμνηστίας μίλησαν στον Κ., αιτούντα άσυλο αφρικανικής καταγωγής, που ζήτησε να παραμείνει ανώνυμος. Ο Κ. είπε στη Διεθνή Αμνηστία ότι έφτασε στην Ελλάδα μετά από μακρύ και επικίνδυνο ταξίδι. «Προσπαθώ να καταθέσω αίτημα ασύλου εδώ και έξι μήνες», εξήγησε. Είπε ότι μερικές ημέρες νωρίτερα κάποιος τον απείλησε με σπασμένο μπουκάλι για να τον αναγκάσει να εγκαταλείψει τη θέση του: «Όταν ζητάμε προστασία από την αστυνομία μας λένε 'παλέψτε'».

Ο Κ. κάλεσε τη Διεθνή Αμνηστία στις αρχές Αυγούστου για να πει ότι είχε συλληφθεί στη διάρκεια επιχειρήσεων-σκούπα στην Αθήνα και ότι κρατούταν στο κρατητήριο της Πέτρου Ράλλη.

Δεν είχε καταφέρει να καταγραφεί το αίτημα του για άσυλο, καθώς δεν κατάφερε να φτάσει στην αρχή της ουράς. Κατά συνέπεια τέθηκε υπό κράτηση ως παράτυπος μετανάστης. Λίγες ημέρες αργότερα μεταφέρθηκε σε κέντρο κράτησης κάπου στη βόρεια Ελλάδα.

Ο Κ. εξακολούθησε να προσπαθεί να υποβάλει αίτημα ασύλου ενόσω κρατούταν: «Ο αστυνομικός λέει 'αύριο' κάθε φορά που τον ρωτάω», είπε σε

εκπροσώπους της Διεθνούς Αμνηστίας όταν τον είδαν στα τέλη Αυγούστου και σε μετέπειτα τηλεφωνικές συνδιαλέξεις.

Τελικά, τον Οκτώβριο, δύο μήνες μετά τη σύλληψή του, το αίτημα ασύλου του Κ. καταγράφηκε, μετά από πολλαπλές παρεμβάσεις μη κυβερνητικών οργανώσεων. Εντούτοις, τον Δεκέμβριο του 2012 εξακολουθούσε να κρατείται.

Τον Οκτώβριο, πολλοί κρατούμενοι στο κέντρο άρχισαν απεργία πείνας διαμαρτυρόμενοι για την κράτησή τους με υπόβαθρο τις κακές συνθήκες κράτησης και την, σύμφωνα με ισχυρισμούς, κακομεταχείριση. Ταραχές ξέσπασαν τον Νοέμβριο με έναυσμα, σύμφωνα με αναφορές, το σχίσμα ενός Κορανίου από αστυνομικούς φρουρούς.

© Georgios Giannopoulos

ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΚΡΑΤΗΣΗΣ

Οι συνθήκες, στα διάφορα κέντρα κράτησης μεταναστών και αστυνομικά τμήματα όπου κρατούνται αιτούντες άσυλο και παράτυποι μετανάστες, έχουν συχνά επικριθεί από διεθνείς οργανισμούς. Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων αποφάνθηκε ότι η Ελλάδα παραβιάζει την απαγόρευση της απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης σε διάφορες υποθέσεις τα τελευταία χρόνια, σε σχέση με τις συνθήκες κράτησης ανθρώπων που κρατούνται για λόγους μετανάστευσης.

Τον Ιούλιο και τον Αύγουστο του 2012, η Διεθνής Αμνηστία επισκέφθηκε διάφορα κρατητήρια στην Αθήνα, και τη σχολή αστυνομίας της Κομοτηνής, που χρησιμοποιούταν για την κράτηση ανθρώπων για λόγους μετανάστευσης μετά τις επιχειρήσεις-σκούπα κατά των παράτυπων μεταναστών που

Αιτούντες άσυλο και μετανάστες κρατούνται στο Κέντρο Κράτησης Φυλακίου στον Έβρο, Οκτώβριος 2010.

πραγματοποιήθηκαν τον Αύγουστο. Στις εγκαταστάσεις κράτησης Ελληνικού, οι συνθήκες ισοδυναμούσαν με απάνθρωπη και εξευτελιστική μεταχείριση. Στις εγκαταστάσεις κράτησης Νέου και Παλιού Ελληνικού, τα στρώματα ήταν παλιά και βρώμικα, οι τουαλέτες ήταν πολύ βρώμικες και οι κρατούμενοι είχαν πρόσβαση σε κακής ποιότητας πόσιμο νερό. Όσοι κρατούνταν στο Παλιό Ελληνικό δεν είχαν πρόσβαση σε άσκηση σε εξωτερικό χώρο και στα κελιά τους δεν έφτανε καθόλου φυσικό φως.

ΚΡΑΤΗΣΗ ΑΣΥΝΟΔΕΥΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ

Τα ασυνόδευτα ή χωρισμένα από τις οικογένειές τους παιδιά στην Ελλάδα εξακολουθούν να κρατούνται συστηματικά και για παρατεταμένα διαστήματα, μέχρις ότου υπάρξει διαθέσιμη θέση σε κέντρο υποδοχής. Στο κέντρο κράτησης μεταναστών Αμυδαλέζας για ασυνόδευτα αγόρια τον Αύγουστο του 2012 κρατούνταν παιδιά σε συνθήκες υποδεέστερες των προτύπων για διάστημα μέχρι και τριών μηνών εξαιτίας του ανεπαρκούς αριθμού θέσεων σε δομές υποδοχής. Η Διεθνής Αμνηστία επισκέφθηκε κέντρα στην Αθήνα και τον Έβρο, όπου κρατούνταν παιδιά μαζί με ενήλικες ή/και είχαν καταγραφεί ως ενήλικες.

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ Χ.Α.

Στα τέλη Αυγούστου 2012, η Διεθνής Αμνηστία επισκέφθηκε τη Σχολή Αστυνομίας Κομοτηνής, έχοντας πληροφορηθεί ότι εκεί κρατούνταν τουλάχιστον ένα παιδί. Ο Διευθυντής αρχικά ισχυρίστηκε ότι δεν υπήρχαν παιδιά, αλλά τελικά παραδέχτηκε ότι ο Χ.Α., 15 ετών, ήταν κρατούμενος εκεί.

Ο Χ.Α. είχε φτάσει στην Ελλάδα τον Σεπτέμβριο του 2011 από το Αφγανιστάν με τη μητέρα του και τα μικρότερα αδέρφια του. Ο πατέρας του είναι αιτών ασύλου στην Ολλανδία.

Ο Χ.Α. συνελήφθη κατά τη διάρκεια αστυνομικής επιχείρησης-σκούπα τον Αύγουστο και χωρίστηκε από την οικογένειά του. Όταν μίλησε στη Διεθνή Αμνηστία ο Χ.Α. ήταν εμφανώς φοβισμένος και δεν γνώριζε πόσον καιρό θα χρειαζόταν να παραμείνει κρατούμενος. Είπε ότι οι τουαλέτες ήταν βρώμικες (αν και σαφώς είχαν καθαριστεί λίγο πριν την επίσκεψη των απεσταλμένων), ότι δεν υπήρχε ζεστό νερό και ότι του επιτράπηκε για πρώτη φορά να ασκηθεί σε εξωτερικό χώρο μόλις την προηγούμενη ημέρα της επίσκεψής της οργάνωσης - δύο εβδομάδες αφού έφτασε στο κέντρο κράτησης. Είπε ότι υπήρχαν άλλα τρία παιδιά στο ίδιο κέντρο κράτησης, παρ' όλο που ο Διευθυντής επέμεινε ότι δεν ίσχυε κάτι τέτοιο. Υποσχέθηκε, ωστόσο, να μεταφέρει τον Χ.Α. σε κατάλληλο κέντρο κράτησης.

Ο Χ.Α. μεταφέρθηκε την ίδια ημέρα στα αστυνομικά κελιά του κέντρου κράτησης Ιάσμου Ροδόπης, μιας εγκατάστασης υποτίθεται κατάλληλης για ανηλίκους. Ωστόσο, σύμφωνα με δικηγόρο του Ελληνικού Συμβουλίου για τους Πρόσφυγες που τον επισκέφθηκε, ο Χ.Α. κρατούνταν μαζί με ενήλικες και μερικές φορές ακόμη και με ανθρώπους που αντιμετώπιζαν ποινικές κατηγορίες. Η δικηγόρος είπε ότι το αστυνομικό κελί στο οποίο κρατούνταν ο Χ.Α. ήταν πολύ μικρό, χωρίς εξωτερικό χώρο άσκησης και με ελάχιστο φυσικό φως. Στις 7 Οκτωβρίου 2012, ο Χ.Α. μεταφέρθηκε σε εγκατάσταση υποδοχής για ανηλίκους στην Κόνιτσα (στην Νοτιοδυτική Ελλάδα).

ΡΑΤΣΙΣΤΙΚΕΣ ΕΠΙΘΕΣΕΙΣ

Από το 2010, αιτούντες άσυλο, πρόσφυγες και μετανάστες, καθώς και τα ανεπίσημα τζαμιά, τα καταστήματα και τα κοινοτικά κέντρα που έχουν αναπτύξει, έχουν γίνει στόχος επιθέσεων με φυλετικά κίνητρα. Υπήρξε δραματική αύξηση του αριθμού των επιθέσεων καθ' όλο το 2012. Η οικονομική κρίση και τα έντονα μέτρα λιτότητας έχουν οξύνει τα ξενοφοβικά αισθήματα σε ορισμένα στρώματα της κοινωνίας και έχουν ενισχύσει ακροδεξιές ομάδες. Η Χρυσή Αυγή, ακροδεξιό πολιτικό κόμμα με επιθετική αντι-μεταναστευτική ρητορική, κέρδισε 18 έδρες στην ελληνική Βουλή στις εκλογές του Ιουνίου 2012.

Τα θύματα είναι συνήθως απρόθυμα να καταγγείλουν τις επιθέσεις στις αρχές, ιδίως εκείνοι που η θέση τους ως παράτυπων μεταναστών τους καθιστά τους ίδιους ευάλωτους σε σύλληψη και κράτηση.

Αυτό συμβάλλει στο γενικό κλίμα ατιμωρησίας για τους δράστες τέτοιων επιθέσεων.

Τον Νοέμβριο του 2012, ο Υπουργός Προστασίας του Πολίτη παρουσίασε σχέδιο προεδρικού διατάγματος που προβλέπει τη σύσταση εξειδικευμένων αστυνομικών μονάδων στις αστυνομικές διευθύνσεις Αθήνας και Θεσσαλονίκης για να αντιμετωπίσουν τα εγκλήματα με ρατσιστικά κίνητρα. Ωστόσο, το σχέδιο προεδρικού διατάγματος δεν περιλαμβάνει διάταξη που θα προστάτευε τα θύματα που βρίσκονται σε παράτυπο καθεστώς από τη σύλληψη και την απέλαση κατά την διερεύνηση και την πιθανή ποινική δίωξη των φερόμενων ως δραστών.

Τον Οκτώβριο του 2012, το Δίκτυο Καταγραφής Ρατσιστικής Βίας δημοσίευσε τα πορίσματά του για τα περιστατικά βίας με ρατσιστικά κίνητρα για την περίοδο μεταξύ Ιανουαρίου και Σεπτεμβρίου 2012. Το Δίκτυο

διαπίστωσε ότι περισσότερα από τα μισά από τα 87 καταγεγραμμένα περιστατικά συνδέονταν με εξτρεμιστικές ομάδες που ενεργούσαν με οργανωμένο και σχεδιασμένο τρόπο. Σε ορισμένες περιπτώσεις, τα θύματα ή οι μάρτυρες ανέφεραν ότι ανάμεσα στους δράστες αναγνώρισαν άτομα που συνδέονταν με το ακροδεξιό πολιτικό κόμμα, Χρυσή Αυγή.

Στις 7 Σεπτεμβρίου 2012, στη Ραφήνα, υποστηρικτές της Χρυσής Αυγής συνοδευόμενοι από έναν βουλευτή τους επιτέθηκαν με ξύλα και ρόπαλα σε πάγκους πωλητών που ανήκαν σε μετανάστες. Λίγες ώρες αργότερα, παρόμοιο περιστατικό συνέβη σε άλλη πόλη, στο Μεσολόγγι, ξανά με τη συμμετοχή βουλευτή της Χρυσής Αυγής. Τον Οκτώβριο του 2012, η ελληνική Βουλή ήρε την ασυλία των δύο βουλευτών της Χρυσής Αυγής που συμμετείχαν στα γεγονότα. Τον Νοέμβριο του 2012, εισαγγελέας άσκησε ποινική δίωξη μεταξύ

Κάτω: Τα ματωμένα ρούχα ενός θύματος ρατσιστικής επίθεσης, Αύγουστος 2012.

© Tourpanos Leonidas

Επάνω αριστερά: Ρατσιστική επίθεση εναντίον μετανάστη στο κέντρο της Αθήνας, 12 Μαΐου 2011. Η ομάδα φοράει ελληνικές σημαίες και κρατά διάφορα αυτοσχέδια όπλα. **Επάνω:** Ρατσιστική επίθεση εναντίον μετανάστη στο κέντρο της Αθήνας, 12 Μαΐου 2011. Ένας από τους επιτιθέμενους κατά μαχαίρι.

άλλων για παράνομη βία, φθορά περιουσίας, και παραβάσεις του νόμου περί φυλετικών διακρίσεων, κατά του Κ. Μπαρμπαρούση, ενός από τους βουλευτές της Χρυσής Αυγής, σε σχέση με το επεισόδιο στην αγορά του Μεσολογίου.

ΕΠΙΘΕΣΕΙΣ ΣΤΙΣ ΓΕΙΤΟΝΙΕΣ

Στις 10 Σεπτεμβρίου 2012, γύρω στις 8.30 μ.μ., δύο άνδρες ντυμένοι στα μαύρα μπήκαν σε ένα κουρείο που είχε ένας Πακιστανός. «Στην αρχή επιτέθηκαν λεκτικά στον Έλληνα πελάτη που ήταν παρών, ρωτώντας τον γιατί κουρευόταν σε μαγαζί που το είχαν Πακιστανοί», είπε ο Σ.Ι., που ήταν παρών στο κατάστημα, «εκείνος αντέδρασε και οι δυο άνδρες τον μαχαίρωσαν». Ο Ζ.Α., που εργαζόταν στο κατάστημα, είπε: «μετά άρχισαν να καταστρέφουν το μαγαζί και να πετάνε κοκτέιλ μολότοφ... ένα έπεσε τόσο κοντά στο κεφάλι μου, που κάηκε ένα μέρος από τα μαλλιά μου». Όμως αυτό δεν ήταν το μόνο περιστατικό. «Έχουμε δει συχνά τα άτομα που μας επιτέθηκαν εκείνη τη μέρα», είπε ο Σ.Ι., «είναι αγόρια, κάπου 18 με 20 χρονών, που περνάνε σχεδόν κάθε βδομάδα και απειλούν ότι θα το κλείσουν το μαγαζί. Μια βδομάδα πριν την επίθεση πετούσαν πέτρες και έσπαγαν τη βιτρίνα».

Η αστυνομία ήρθε να ερευνησει το περιστατικό και μετά από σύντομη ανάκριση συνέλαβε τόσο τον Ζ.Α. όσο και τον Σ.Ι. γιατί δεν είχαν χαρτιά. Τον Οκτώβριο βρίσκονταν και οι δύο υπό κράτηση εν όψει απέλασης. Δεν υπήρξαν αναφορές για συλλήψεις των υπαιτίων για τις επιθέσεις.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Λόγω της θέσης της, η Ελλάδα παραμένει ένα από τα κύρια σημεία εισόδου προσφύγων, αιτούντων άσυλο και μεταναστών που επιδιώκουν να εισέλθουν στην ΕΕ. Το βάρος για την Ελλάδα είναι πολύ μεγάλο και, με δεδομένη την τρέχουσα οικονομική κρίση, ολοένα δυσκολότερο να το αντιμετωπίσει μόνη της. Η Ελλάδα σαφώς χρειάζεται υποστήριξη από την ΕΕ για να σηκώσει αυτό το βάρος. Ωστόσο, αυτό δεν μπορεί να δικαιολογήσει τα εμπόδια που στερούν από τους ανθρώπους τα δικαιώματά τους, τον ξενοφοβικό λόγο ή τις ρατσιστικές επιθέσεις. Είναι καιρός η Ελλάδα και η ΕΕ να θέσουν τέρμα στις παραβιάσεις των δικαιωμάτων των αιτούντων άσυλο και των μεταναστών.

Επάνω: Άνθρωποι πραγματοποιούν πορεία στους δρόμους της Αθήνας για να διαμαρτυρηθούν κατά τους ρατσισμούς και υπέρ των δικαιωμάτων των μεταναστών, Δεκέμβριος 2011.

ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ

– Προς τις ελληνικές αρχές:

- Να θέσουν σε εφαρμογή τις μεταρρυθμίσεις του ελληνικού συστήματος ασύλου και να διασφαλίσουν την απρόσκοπτη πρόσβαση στην διαδικασία ασύλου ιδίως στην Αστυνομική Διεύθυνση Αλλοδαπών Αττικής στην Αθήνα.
- Να απαγορεύσουν νομοθετικά και να θέσουν τέρμα στην πράξη στην κράτηση ασυνόδευτων παιδιών-μεταναστών και ασυνόδευτων παιδιών-αιτούντων άσυλο.
- Να καταπολεμήσουν την αύξηση των φυλετικών διακρίσεων και της σχετικής βίας, μεταξύ άλλων καταδικάζοντας δημοσίως κάθε τέτοια μισαλλοδοξία, και διώκοντας ποινικά και τιμωρώντας τους δράστες τέτοιων πράξεων.

– Προς τα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τις άλλες χώρες που μετέχουν στο σύστημα του Δουβλίνου:

- Να τηρήσουν τις αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης διατηρώντας την παύση μεταγωγών αιτούντων άσυλο πίσω στην Ελλάδα και να αναλάβουν την ευθύνη για αυτούς τους αιτούντες άσυλο.
- Να μοιράσουν την ευθύνη για τους αιτούντες άσυλο πιο ισότιμα λαμβάνοντας υπ' όψη τα πραγματικά πρότυπα προστασίας και τις ανάγκες των αιτούντων άσυλο.

**AMNESTY
INTERNATIONAL**

Η **Διεθνής Αμνηστία** είναι ένα παγκόσμιο κίνημα που αποτελείται από περισσότερους από 3 εκατομμύρια υποστηρικτές, μέλη και ακτιβιστές σε περισσότερες από 150 χώρες και εδαφικές επικράτειες, οι οποίοι αγωνίζονται για να δώσουν τέλος σε βαρύτερες καταπατήσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Το όραμά μας είναι κάθε άνθρωπος να απολαμβάνει όλα τα δικαιώματα που κατοχυρώνονται στην Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και σε άλλα διεθνή θεσμικά κείμενα για τα ανθρώπινα δικαιώματα.

Είμαστε ανεξάρτητοι από κάθε κυβέρνηση, πολιτική ιδεολογία, οικονομικό συμφέρον ή θρησκεία και χρηματοδοτούμαστε κυρίως από τα μέλη μας και από δωρεές από το κοινό.

Index: EUR 25/011/2012
Greek

Δεκέμβριος 2012

Amnesty International
International Secretariat
Peter Benenson House
1 Easton Street
London WC1X 0DW
United Kingdom

amnesty.org